

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/zajrzyj-do-archiwum/150832,41-rocznica-ukazania-sie-pierwszego-numeru-Samorzadnosci.html>
23.04.2024, 15:54

41. rocznica ukazania się pierwszego numeru „Samorządności”

24 września 1980 r. ukazał się pierwszy numer „Samorządności”. Była specjalna rubryka zamieszczona na łamach „Dziennika Bałtyckiego”, która miała za zadanie informować o działalności nowo powstałego NSZZ „Solidarność”, stać się wyrazicielem jego punktu widzenia oraz miejscem wymiany poglądów dla osób zaangażowanych w działalność związku.

Potrzebę dopuszczenia do opanowanych przez komunistów środków masowego przekazu wyartykułowali już strajkujący w sierpniu 1980 r. robotnicy. Po podpisaniu Porozumień Sierpniowych i powstaniu niezależnego od władz związku zawodowego doszło do spotkań przedstawicieli Prezydium MKZ NSZZ „Solidarność” z wojewodą gdańskim Jerzym Kołodziejским przy udziale Sekretarza KW PZPR w Gdańsku Mirosława Demichowicza. Efektem tychże spotkań było wyrażenie przez władze partyjno-administracyjne zgody na utworzenie solidarnościowej rubryki na łamach „Dziennika Bałtyckiego”. Jak już wspominałem na wstępie, pierwszy jej numer ukazał się 24 września 1980 r. natomiast jej redaktorem naczelnym został pierwszy rzecznik prasowy „Solidarności”, znany gdański pisarz i działacz społeczny Lech Bądkowski.

Od samego początku twórcy „Samorządności” zmagać się musieli z różnymi problemami. Jednym z nich był bardzo niechętny stosunek do nowej rubryki na łamach swej gazety redaktora naczelnego „Dziennika Bałtyckiego” Józefa Królikowskiego. W obawie przed narażeniem się PZPR samowolnie ingerował on w teksty zamieszczone w „Samorządności”. Ograniczał też powierzchnię druku przez zawężanie udostępnionych szpalt a także cenzurował nadesłane materiały, co wywołało przeciwdziałanie ze strony Bądkowskiego.

Jako dodatek do „Dziennika Bałtyckiego” „Samorządność” ukazywała się trzy razy w tygodniu, czyli w poniedziałki, środy i piątki. Warto wspomnieć w tym miejscu, że za sukces nowego związku uznał Bądkowski fakt, że periodyk ten mógł ukazywać się legalnie na oficjalnym rynku wydawniczym, dzięki czemu miał zasięg szerszy, niżby miał, gdyby był wydawany w podziemiu.

Celem twórców „Samorządności” było przekształcenie jej w samodzielny tygodnik i w związku z tym w sierpniu 1981 r. Lech Bądkowski otrzymał od Lecha Wałęsy pełnomocnictwo do jego utworzenia. 11 września 1981 r. cenzura wydała zgodę na wydawanie tygodnika o zawartości 16 stron w nakładzie 250 tys. egzemplarzy, który miał być rozpowszechniany w województwach: gdańskim, słupskim, elbląskim, olsztyńskim,

bydgoskim i toruńskim (choć docierał również poza ten obszar). Pierwszy numer „Samorządności” jako samodzielnego tygodnika ukazał się 30 listopada 1981 r. i rozszedł się bardzo szybko. Kres ukazywaniu się „Samorządności” położyło wprowadzenie stanu wojennego, które spowodowało, że numer trzeci tygodnika datowany na 14 grudnia 1981 r. został w znacznej mierze skonfiskowany.

W zasobie Oddziałowego Archiwum IPN w Gdańsku znajdują się wszystkie numery „Samorządności” wydanej jako samodzielny tygodnik społeczno-polityczny. Posiadamy je dzięki darczyńcom, którymi byli: Janusz Tołłoczko, Edward Müller, Jerzy Marcinek, Tadeusz Jaśkiewicz, Adam Łaz, Anna Błaszczkowska, Helena Spaleniak-Malmstrom. Oprócz tego dostępne są w naszym archiwum numery 7-15, 29-80, 83, 94, 118, 120-121, 125-126, 128 „Samorządności” z czasów, gdy była ona rubryką zamieszczaną na łamach „Dziennika Bałtyckiego”. Zdecydowana większość z nich pochodzi z daru Piotra Szubarczyka natomiast numery 83 i 94 przekazał nam Bernard Skorowski. Przy okazji warto zwrócić uwagę na skan oświadczenia Prezydium MKZ NSZZ „Solidarność”, z którego możemy się dowiedzieć, z jakimi trudnościami borykali się twórcy „Samorządności” od początku jej wydawania, a które naszemu archiwum przekazał Piotr Płuszewski. Oprócz tego zamieszczamy na naszej stronie fotografie wybranych osób tworzących redakcję pisma. Pochodzą one z akt przechowywanych w naszym zasobie.

Opracował: Sławomir Formella

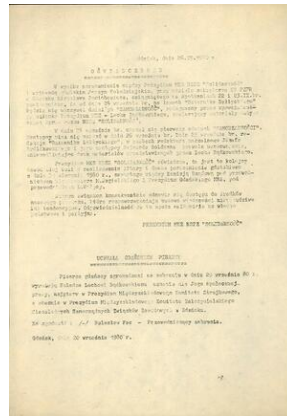




07.Samorządność nr 3
14-12-1981



08.Samorządność - KOR



09.Oświadczenie w
sprawie Samorządności



10.Lech Bądkowski



11.Janusz Daszczyński



19.Izabella Trojanowska